

Tiến sĩ Hoàng Ngọc Hiến: **MẤY MẢNH GHÉP CHÂN DUNG ĐỜI THƯỜNG**

■ Hồ Sĩ Hùỵ

TS Hoàng Ngọc Hiến là nhà giáo, nhà phê bình văn học, nhà văn hóa nổi tiếng và là một dịch giả uy tín. Nhiều học giả, nhà văn, nhà thơ đã giới thiệu ông rất hấp dẫn ở các lĩnh vực này. Chúng tôi chỉ muốn bổ sung mấy mảnh ghép chân dung đời thường của ông còn được ít người biết đến.

TS Hoàng Ngọc Hiến sinh ngày 21/7/1930 tại Nam Định, trong một gia đình Nho học và Tây học. Quê quán ở làng Đông Thái, xã Tùng Ảnh, huyện Đức Thọ, tỉnh Hà Tĩnh. Sau năm 1945, ông cùng gia đình đi tản cư, học trường chuyên khoa Huỳnh Thúc Kháng ở Vinh, rồi vào trường Đại học Sư phạm Hà Nội, sau đó được giữ lại làm cán bộ giảng dạy Đại học Tổng hợp Hà Nội và được gửi đi đào tạo ở Liên Xô (cũ). Năm 1964, ông bảo vệ thành công luận án phó tiến sĩ (nay gọi là tiến sĩ) chuyên ngành lý luận, phê bình văn học tại Đại học Tổng hợp Moskva, Liên Xô (cũ) với đề

tài *Những tìm tòi về thể loại trong một số trường ca của Vladimir Vladimirovich Mayakovsky*.

Về nước, ông lần lượt giảng dạy ở các trường Đại học Sư phạm Vinh, Đại học Văn hóa, Chủ nhiệm Khoa Viết văn, Trường Lý luận nghiệp vụ của Bộ Văn hóa, rồi hiệu trưởng Trường Viết văn Nguyễn Du. Trong bài viết nổi tiếng: “Về một đặc điểm của văn học và nghệ thuật ở ta trong giai đoạn vừa qua” được

in trên báo *Văn Nghệ* số 23, ngày 9/6/1979, lần đầu tiên Hoàng Ngọc Hiến đưa ra khái niệm “nền văn học phải đạo”, hay loại tác phẩm thuộc “chủ nghĩa hiện thực phải đạo”. Hai chữ “phải đạo” nhằm phê phán sự trì trệ, minh họa của văn chương, đánh một đòn chí mạng vào sự bất cập của nền văn học bao cấp, nền văn học được chỉ đạo, khi mà “sự miêu tả cái phải tồn tại lấn át sự miêu tả cái đang tồn tại”... Từ năm 1983, ông đã nhiệt thành cổ vũ cho sự đổi mới sáng tác văn học ở Việt Nam, phê phán những bất cập trong hệ thống lý luận của Zdanov. Ông là hội viên Hội nhà văn Việt Nam từ năm 1987, và là đồng chủ bút với Huỳnh Sanh Thông, Trương Vũ ra tạp chí *Vietnam Review* (phát hành ở Mỹ trong 2 năm 1996 và 1997). Ông từng là Chủ tịch Hội đồng Khoa học Trung tâm Minh triết Việt, là tác giả, chủ biên của gần ba mươi công trình, đầu sách, tiểu luận, dịch thuật, đã nhận Giải thưởng Hội Nhà văn Việt Nam năm 2011 cho công trình *Minh triết và Minh triết Việt* ⁽¹⁾.

Nếu theo định nghĩa của TSKH Phan Hồng Giang: “*Trí thức là loại người chỉ sở hữu tài sản duy nhất là cái đầu có kiến thức sâu rộng, biết suy xét theo cách riêng và biết lo nghĩ một cách vô tư nhất cho quyền lợi chung của dân tộc và đất nước*” ⁽²⁾ thì sinh thời, nhà nghiên cứu và giảng dạy văn học Hoàng Ngọc Hiến (21/7/1930-24/1/2011) là một trong những trí thức chân chính giàu ảnh hưởng bậc nhất ở nước ta. Ông cũng được coi là người phát hiện và ủng hộ các nhà văn trẻ Nguyễn Huy Thiệp, Tạ Duy Anh, Bảo Ninh... những người đã thổi một luồng gió mới vào không khí văn chương lờ đờ và tẻ nhạt hồi những năm cuối 1980, đầu những năm 1990 định hướng rõ rệt cho phong trào văn học thời Đổi mới.

Hoàng Ngọc Hiến nổi tiếng là người chăm đi thư viện, nhưng đơn giản như ông cho biết chỉ vì nhà chật chội quá (chỉ mỗi căn phòng 14m²), không có chỗ làm

việc thì phải ra thư viện. Về nhà thì ngoài đọc sách là bấm máy vi tính. Nhà văn, nhà báo nổi tiếng Nguyễn Thị Ngọc Hải có dịp đến nhà ông, kể: “*Với anh, tự do một mình một buồng là điều cực kỳ quan trọng. Nơi đó có máy tính, sách và thuốc men. Anh bảo không biết làm gì, chỉ bấm máy. Đến nỗi đi dự hội thảo về, đầu óc không nghĩ, chị vợ xót quá, bảo con: “Làm ơn bê cái vi tính... vút vào sọt rác may ra bố mày mới yên, mới chịu nghỉ ngơi”*”. Đã thế lại luôn đăng trí bác học nên vợ phải chăm sóc từng tí” ⁽³⁾. Theo lời bạn bè đồng tuế (GS Nguyễn Đăng Mạnh), bạn vong niên và tự nhận là đệ tử (TSKH Phan Hồng Giang), người không là học trò nhưng luôn coi ông là thầy (TS Trần Thu Dung ở Paris)..., ông là người đầy chất Nghệ ở chỗ ham làm việc, giàu ý chí, nghị lực và sống giản dị, tiết kiệm. TS Trần Thu Dung cho biết: “*Đường như ăn mặc chỉ là phương tiện để tồn tại, anh ít quan tâm. Đối với anh “mặc áo thầy tu chưa chắc phải thầy tu”. Anh... ăn uống đơn giản không cầu kỳ. Thấy anh đi xe ô tô đến, tôi hỏi anh sao anh không như thiên hạ đi taxi, Việt Nam bây giờ thiên hạ có tiền chút toàn đi taxi để chứng minh đẳng cấp và đỡ nguy hiểm, có điều hòa nhiệt độ... Nghe tôi nói anh bảo “thứ nhất là vấn đề kinh tế, thứ hai đi xe ô tô không bị tắc đường, để chủ động thời gian hơn đi taxi”.... Anh khác hẳn với nhiều giáo sư qua Pháp còn trẻ hơn anh đến chục tuổi, nhưng đi đâu cũng chỉ quen có người mang xe đến rước đón, nếu không từ chối không đến vì ngại đi bộ...*”. Lại nữa, hồi làm Hiệu trưởng Trường Văn Nguyễn Du, ông được sở hữu cái buồng nhỏ xíu chừng 6-7m² trên phố Bà Triệu, chỉ có cái giường đơn nhỏ, xung quanh chất đầy sách, trong buồng chẳng có gì ngoài sách chất lên tận tường... “*Đường như sách đang lấn chiếm không gian và có xu hướng tràn cả vào giường đơn. Buồng của Hoàng Ngọc Hiến là vậy, tôi có cảm giác sách đang đẩy anh ra khỏi vũ trụ của chính anh đã một phần tạo dựng cho thế giới của nó. Anh yêu sách, ôm sách, sách vây quanh anh, rồi chính nó đẩy anh ra, sách hút anh, đẩy anh, rồi lại hút anh*” ⁽⁴⁾.

Khi đã tám mươi tuổi, ông vẫn suốt ngày vẫn ôm cái máy vi tính để cập nhật các thông tin khoa học trong nước, ngoài nước, đồng thời ôn luyện ngoại ngữ; vẫn tiếp tục khai phá những lĩnh vực khoa học mới: lý thuyết văn học hậu hiện đại, sáng tác của những cây bút trẻ, dịch Francois Jullien (François Jullien - sinh ngày 2/6/1951, là GS, TS triết học, học giả Pháp rất nổi tiếng

- HSH chú) và cùng F. Jullien lao vào nghiên cứu triết Đông, triết Tây và say sưa tìm hiểu, viết về minh triết: minh triết Phương Đông, minh triết Việt Nam, minh triết Hồ Chí Minh...

Trong sinh hoạt đời thường, ông cũng rất nghiêm túc: hàng ngày tập thể dục, luyện khí công đều đặn và công phu; nghiện cả thuốc láo, thuốc lá mà bỏ hẳn vào mười mấy năm cuối đời... Như thế là trong huyết quản của ông, máu Nghệ rất đậm đặc.

Nhưng con người ông không đơn giản có thế. Tính cách ông có chỗ lại chẳng Nghệ một tý nào. Ông đã tìm mọi cách rời trường Đại học Sư phạm Vinh để thoát khỏi “chủ nghĩa tinh lễ” như chính ông tự nhận. Một trong những câu nói nổi tiếng nhất của ông là: “Dân Nghệ cái gì cũng biết, trừ hạnh phúc”. Ông là dân Nghệ mà lại là tín đồ của “thần” khoái lạc, không hề từ chối một thú vui trần tục nào. Nguyễn Đăng Mạnh kể: “Một lần, nhân có một anh bạn Việt kiều về nước, Ngô Thảo mời tôi, Hoàng Cẩm và Hiến đánh chén ở một nhà hàng Hà Nội. Xe đón tôi trước, đón Hiến sau. Trên xe, tôi điện cho Hiến, nhắc ra ngõ đón xe. Chị Tố Nga, vợ Hiến, cầm máy, nói: “Lão ấy bảo đi họp thì chậm chạp lắm, nhưng bảo đi ăn thì rất nhanh nhẩu. Lão đã ra ngõ rồi!”... Hiến là tay “vui đâu chầu đấy”. Về mặt này, anh rất dễ tính. Tôi cho rằng những người làm khoa học, làm nghệ thuật chân chính, càng khó tính trong chuyên môn bao nhiêu thì lại càng dễ tính trong sinh hoạt đời thường bấy nhiêu”⁽⁵⁾. Còn theo Trần Đình Sử:

“Nhiều người giải thích chữ hạnh phúc ở ông Hiến là không chỉ biết ăn cá gổ mà còn biết “chén” những loại cá khác. Tôi không nghĩ như vậy, dân Nghệ đâu chỉ biết làm. Nguyên tắc (nếu có thể gọi như vậy) toàn bộ nhưng không cực đoan chi phối ứng xử sống và ứng xử học thuật của Hoàng Ngọc Hiến, khiến hai phương diện đối lập này thống nhất thành một. Người ta thì hoặc là cuộc sống là phiên bản của tác phẩm, hoặc là tác phẩm là phiên bản của cuộc sống, còn Hoàng Ngọc Hiến thì cuộc sống vừa là tác phẩm, tác phẩm vừa là cuộc sống. Có lẽ vì thế mà đời học thuật của ông vừa tự nhiên nhi nhĩ, vừa có tính tạo tác, vừa lãng đãng mây ngàn vừa khôn ngoan thiết thực”⁽⁶⁾.

Ở ông cũng đậm nét gàn của ông đồ Nghệ. Về chuyện từ chối làm hồ sơ để được phong hàm PGS, GS, ngoài ông, xứ Nghệ còn có cố Viện trưởng Viện Văn học (1976-1986) Hoàng Trung Thông. Ông Thông cho rằng “làm một nhà thơ đã đủ lắm rồi”⁽⁷⁾. Nhiều người băn khoăn về học vị PGS hoàn toàn không xứng với học vấn uyên bác của Phan Ngọc, thì được Phan Ngọc trả lời: “đối với người làm khoa học, tác phẩm mới là cái quan trọng nhất”⁽⁸⁾. Cố TS Chu Văn Sơn (1962-4/ 2019) nguyên giảng viên khoa Ngữ văn trường ĐH Sư phạm Hà Nội)

Vợ chồng thầy Hoàng Ngọc Hiến và học trò (2010)

cũng cho rằng “Hoàng Ngọc Hiến là một học giả có cỡ, nên nhiều người vẫn cứ bần khoản vì sao ông Hiến không có những học hàm như Giáo sư, danh vị như Nhà giáo nhân dân giống bao nhiêu vị khác. Ông chỉ có một học vị duy nhất là Tiến sĩ, thực ra là Phó Tiến sĩ bảo vệ ở Nga hồi còn Liên Xô. Mà thấy ông chả có vẻ sốt ruột hay bất mãn gì. Lúc nào, ông cũng thản nhiên dù quanh ông, người ta cứ nhao lên, nhộn nhạo lên với những danh này vị nọ. Có lần tôi đã hỏi, thì ông cũng chả giấu giếm gì: Điều mình tâm đắc và lấy làm phương châm sống suốt đời là ý tưởng ở câu cuối cùng trong Đạo đức kinh của Lão Tử “Thánh nhân chi đạo vi nhi bất tranh” (nguyên văn chữ Hán 聖人之道為而不爭 - HSH chú thêm) nghĩa là: Đạo của thánh nhân là làm mà không tranh giành với ai”⁽⁹⁾. TSKH Phan Hồng Giang cho biết thêm: “Tôi là cấp dưới của ông ở Khoa Việt văn, Trường Đại học Văn hóa, nhưng ông vẫn khuyến khích tôi vượt ông về bằng cấp. Những trí thức thực sự thường không sợ cấp dưới có bằng cấp cao hơn mình vì họ biết dùng người và không sợ người giỏi. Đó cũng là người không chạy theo bằng cấp, học hàm; xung quanh người ta sôi sục làm hồ sơ để được phong phó giáo sư, giáo sư, ông thì không, nhưng ông vẫn là giáo sư trong lòng học trò và nhân dân... Những giá trị thực sự thì không cần đến sự trang điểm”⁽¹⁰⁾.

Vợ ông là bà Phạm Tố Nga thật sự là một người đẹp. Phan Hồng Giang kể: “Năm 1965, trong một chuyến du lịch Tam Đảo, ngồi trên chiếc commăngca “đít vuông” với hai băng ghế dọc xe chở được 12 người, anh Hiến để ý thấy trên xe có một thiếu nữ trạc ngoài 20 với gương mặt xinh xắn, thanh tú. Điều làm anh ngạc nhiên nhất là cô gái đó đi nghỉ mát một mình, trái với lệ thường, không bạn bè, không người thân cùng đi. Anh

đánh giá cao tính cách tân kỳ, hiện đại - modern như anh nói - của cô gái. Anh biết chị đang làm việc ở Nhà máy dệt kim Đông Xuân và anh đã làm quen, đã trò chuyện, dạo chơi cùng suốt mấy ngày ngắn ngủi trên Tam Đảo. Về Hà Nội, anh lại hẹn hò đi chơi cùng cô gái ở Công viên Thống nhất. Đạo ấy, nhà tôi ở phố Nguyễn Thượng Hiền, cách công viên không xa. Một buổi tối, trời nổi cơn mưa như trút nước, kéo dài cả tiếng đồng hồ. Khi cơn mưa vừa ngớt, bất ngờ tôi nghe thấy tiếng gõ cửa. Ngoài hành lang, anh Hiến đứng bên cô gái, cả hai đều ướt sũng nước mưa. Mẹ tôi mời hai người vào nhà và lấy quần áo của mình cho cô gái mặc. Khi chia tay anh chị ở dưới sân, anh Hiến ghé tai tôi nói nhanh: “Mình mới tìm được người yêu đây!”. Đó chính là cô gái cùng đi Tam Đảo ít ngày trước. Tình yêu đến khá nhanh, có thể nói là “chớp nhoáng” theo đúng tính cách của anh... Vài tháng sau cái buổi tối đi chơi gặp mưa ấy, anh Hiến gửi cho tôi giấy mời dự đám cưới của anh với cô gái Tam Đảo ngày nào tổ chức tại Nhà ăn tập thể Nguyễn Công Trứ... Gần nửa thế kỷ đã trôi qua. Làm vợ một người viết văn chẳng dễ dàng, làm vợ một học giả, một trí thức lớn dường như lúc nào cũng theo đuổi những ý tưởng trên gió trên mây, chẳng mấy khi chạm chân xuống mảnh đất đời thường - càng chẳng dễ dàng. Ấy vậy mà chị Tố Nga - tên người con gái modern năm xưa, đã cùng anh gánh trọn những “năm tháng nhọc nhằn, năm tháng nhớ thương” (chữ của Ma Văn Kháng), giúp anh làm nên một sự nghiệp đáng nể phục trong đời...”⁽¹¹⁾.

Nhà thơ Dương Kỳ Anh lại cung cấp thêm thông tin: Người ta vẫn kháo rằng đằng sau người đàn ông thành công bao giờ cũng có bóng dáng một người phụ nữ. Tôi cũng nghĩ thế. Và tin rằng: Hoàng Ngọc Hiến đi vào triết, chắc chắn là nhờ cả công... vợ. Bà Tố Nga là một phụ nữ thật đặc biệt, rất hài hước và từng có nhiều năm làm phóng viên báo *Phụ nữ Việt Nam*. Bà có cái thú rất nổi tiếng là “nói xấu chồng”. Hễ có khách đến, bà thường ra tiếp trước. Và, trong lúc đợi ông xuống, thế nào bà cũng tổ với khách đủ cái “ngu đại” của chồng, chì chiết say sưa, giọng thì đầy hứng khởi, lời lẽ thì đến là đao để, gai góc. Thế nhưng, ai lại đại mồm vào hùa với bà để kể xấu ông thật, thì bà tổng ra cửa ngay lập tức. Lần sau thì đừng có mà vác mặt đến. Thì ra, “tố Hiến” là một cái thú lạ, là tiết mục độc quyền của “Tố Nga”. Ấy là cách yêu chồng độc

nhất vô nhị của bà. Người hiểu thì thấy rất thú vị, và chả dại gì mà xía vào ...⁽¹²⁾.

Con gái đầu của cố TS Hoàng Ngọc Hiến là Hoàng Tố Hoa. Tố Hoa tốt nghiệp đại học ở Nga và sau đó về làm Ban Chuyên đề, báo Tiền Phong, là một nhà báo sắc sảo thường ký tên là Thu Va trong chuyên mục nổi tiếng “Thì thâm bên gối” của ấn phẩm Người đẹp Việt Nam.

Người con gái thứ hai là Hoàng Tố Mai, tác giả truyện ngắn *Này, áo xanh cổ trắng* từng đạt giải cao trong cuộc thi Tác phẩm tuổi xanh lần thứ nhất do báo Tiền Phong tổ chức năm 1989. Hiện nay là Tiến sỹ, Phó ban Văn học Mỹ, Viện Văn học Việt Nam. Hoàng Tố Mai tâm sự: “*Sau này xem phim Âu, Mỹ, tôi thấy cách dạy con của bố tôi rất giống họ. Bố tôi để cho chúng tôi thực sự tự do. Chúng tôi có một tuổi thơ thực sự trọn vẹn và hạnh phúc. Ông khuyến khích chúng tôi chơi thể thao, học nhạc. Chị tôi được học trượt Patin, cầu lông, bơi lội, piano và ghi ta. Tôi còn được học thêm tennis. Khi vào đại học ông còn dạy tôi yoga. Ông gần như không có*

một bài giảng nào về đạo đức hay răn dạy. Nhờ có ông mà chị em chúng tôi không có một áp lực nào về thi cử. Có lẽ vì tâm lý thoải mái nên chị em chúng tôi đều đỗ đại học năm đầu tiên”. Bà Tố Nga cũng thừa nhận: “Tôi kiếm tiền để nuôi hai con, còn việc dạy chúng nên người là công của ông Hiến, ông ấy dạy con rất dân chủ ...”⁽¹³⁾.

Như vậy trong mắt người bạn đời Tố Nga cũng như hai người con gái và chắc hẳn cả trong mắt bạn đọc, nhà khoa học danh tiếng Hoàng Ngọc Hiến còn là một người chồng, một người bố thật đáng yêu, đáng kính! Trong lời tựa *Tướng về hưu*, tập truyện đầu tay của Nguyễn Huy Thiệp (1989), Hoàng Ngọc Hiến viết: “Ai đó đã từng hi vọng: “Cái đẹp sẽ cứu vãn thế giới”. Đọc Nguyễn Huy Thiệp thì tin rằng thiên tính nữ sẽ cứu vãn thế giới”. Gặp vợ và 2 người con gái của Hoàng Ngọc Hiến, chúng ta càng tin nhận xét của ông là hoàn toàn có cơ sở./.

Chú thích:

⁽¹⁾ Nguồn Hoàng Ngọc Hiến: *Gặp Nguyễn Đăng Mạnh ở Trường Vinh* in trong sách *45 năm ấy* (Hồi ức thơ văn), Nxb Nghệ An 2004, https://www.bbc.com/vietnamese/culture/2011/01/110125_hoang_ngoc_hien.shtml; https://vi.wikipedia.org/wiki/Ho%C3%A0ng_Ng%C3%A0ng_Ng%E1%BB%8Dc_Hi%E1%BA%BF.

^{(2), (10)} Phan Hồng Giang: *Hoàng Ngọc Hiến như tôi đã biết*, <https://www.chungta.com>; <http://daidoanket.vn/dan-toc/dich-gia-nha-nghien-cuu-van-hoa-phan-hong-giang-khong-tinh-yeu-nao-bat-hanh-tintuc52034>.

⁽³⁾ Nguyễn Thị Ngọc Hải, *GS Hoàng Ngọc Hiến - người khơi mở nguồn minh triết Việt*, (<https://dantri.com.vn/giao-duc-khuyen-hoc/gs-hoang-ngoc-hien-nguoi-khoi-mo-nguon-minh-triet-viet-1296408308.htm>).

⁽⁴⁾ Trần Thu Dung, *Hoàng Ngọc Hiến - Tầm nhìn văn hóa rộng lớn*, (<http://portal.huc.edu.vn/hoang-ngoc-hien-tam-nhin-van-hoa-rong-lon-3902-vi.htm>).

⁽⁵⁾ Nguyễn Đăng Mạnh, *Hoàng Ngọc Hiến bạn tôi*, (<http://www.vanhoanghean.com.vn/dat-va-nguoi-xu-nghe6/nguoi-xu-nghe43/hoang-ngoc-hien-ban-toi>).

⁽⁶⁾ Trần Đình Sử, *Hoàng Ngọc Hiến nói về 10 điều ngộ nhận về văn hóa hiện nay*, <https://trandinhso.wordpress.com/2013/11/30/hoang-ngoc-hien-noi-ve-10-dieu-ngo-nhan-ve-van-hoa-hien-nay/>.

⁽⁷⁾ Xem thêm: Hồ Sĩ Hù: *Nhà thơ Hoàng Trung Thông (1925-1993)*, Báo Nghệ An cuối tuần 3/2011, Tạp chí Văn hóa Nghệ An, (www.vanhoanghean.com.vn/dat-va-nguoi-xu-nghe6/nguoi-xu-nghe43).

⁽⁸⁾ Xem thêm: Hồ Sĩ Hù: *PGS Phan Ngọc - một học giả chân chính*, Tạp chí Khoa học và Công nghệ Nghệ An, tháng 7/2016.

⁽⁹⁾ Chu Văn Sơn: *Hoàng Ngọc Hiến - triết học ẩn dật trong văn học*, (Nguồn: <http://vanvn.net/tu-doi-vao-van/hoang-ngoc-hientriet-hoc-an-dat-trong-van-hoc/904>).

⁽¹¹⁾ Nguồn: <http://daidoanket.vn/dan-toc/dich-gia-nha-nghien-cuu-van-hoa-phan-hong-giang-khong-tinh-yeu-nao-bat-hanh-tintuc52034>.

^{(12), (13)} Xem thêm: Dương Kỳ Anh: *Chuyện nhà cố GS Hoàng Ngọc Hiến - bậc trí giả lương thiện*, <https://ngaynay.vn/rubic-cuoc-song/chuyen-nha-co-gs-hoang-ngoc-hien-bac-tri-gia-luong-thien-7571.html>).

DOANH NGHIỆP CẦN BIẾT

CÁC TRƯỜNG HỢP MIỄN KIỂM TRA AN TOÀN THỰC PHẨM TRƯỚC THÔNG QUAN

Có hiệu lực từ 1/1/2020, Nghị định 85/2019/NĐ-CP ngày 14/11/2019 của Chính phủ quy định về thực hiện thủ tục hành chính theo cơ chế một cửa quốc gia, cơ chế một cửa ASEAN và kiểm tra chuyên ngành đối với hàng hóa xuất, nhập khẩu.

Theo đó, ngoài các trường hợp miễn kiểm tra chuyên ngành theo quy định của pháp luật, Điều ước quốc tế mà Việt Nam là thành viên, các trường hợp dưới đây được

miễn kiểm tra nhà nước về an toàn thực phẩm: Hàng hóa nhập khẩu gửi qua dịch vụ bưu chính, chuyển phát nhanh có trị giá hải quan được miễn thuế theo quy định của pháp luật về thuế; Hàng hóa nhập khẩu trong danh mục và định lượng miễn thuế theo quy định của pháp luật phục vụ cho công tác và sinh hoạt của tổ chức nước ngoài được hưởng quyền ưu đãi miễn trừ ngoại giao; Hành lý của người nhập cảnh trong định mức miễn thuế; Hàng hóa xuất khẩu, nhập khẩu tại chỗ.

Nghị định số 85/2019/NĐ-CP cũng quy định thủ tục hành chính đối với hàng hóa xuất khẩu, nhập khẩu, quá cảnh thông qua Cổng thông tin một cửa quốc gia. Cụ thể, việc khai, sửa đổi, bổ sung thông tin khai có thể được thực hiện theo một trong hai hình thức tạo lập thông tin khai điện tử sau: Tạo lập thông tin khai theo các tiêu chí, định dạng do các bộ quản lý ngành, lĩnh vực xây dựng theo chuẩn dữ liệu do Đơn vị quản lý Cổng thông tin một cửa quốc gia hướng dẫn; gửi đến Cổng thông tin một cửa quốc gia và khai trực tiếp trên Cổng thông tin một cửa quốc gia./.

CÔNG BỐ HẠN NGẠCH THUẾ QUAN NHẬP KHẨU MUỐI, TRỨNG GIA CẦM NĂM 2020

Lượng hạn ngạch thuế quan nhập khẩu năm 2020 đối với sản phẩm trứng gà, trứng vịt, ngan và các loại khác là 57.940 tấn; đối với sản phẩm muối là 110.000 tấn. Bộ Công Thương vừa ban hành Thông tư 02/2020/TT-BCT quy định về nguyên tắc điều hành nhập khẩu theo hạn ngạch thuế quan đối với mặt hàng muối, trứng gia cầm năm 2020.

Theo Thông tư, lượng hạn ngạch thuế quan nhập khẩu năm 2020 như sau: Tổng số sản phẩm trứng gà, trứng vịt, ngan và các loại khác là 57.940 tấn; sản phẩm muối có mã 2501 là 110.000 tấn. Đối tượng được phân giao hạn ngạch thuế quan nhập khẩu mặt hàng muối là thương nhân trực tiếp sử dụng làm nguyên liệu sản xuất hóa chất và làm nguyên liệu sản xuất thuốc, sản phẩm y tế. Hạn ngạch thuế quan nhập khẩu trứng gia cầm được phân giao cho thương nhân có giấy chứng nhận đăng ký kinh doanh/giấy chứng nhận đăng ký doanh

nh nghiệp có nhu cầu nhập khẩu. Bộ Công Thương trao đổi với Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Bộ Tài chính để xác định thời điểm phân giao hạn ngạch thuế quan nhập khẩu muối. Thông tư này có hiệu lực thi hành kể từ ngày 29/2/2020 đến hết ngày 31/12/2020./.

ĐIỀU KIỆN VỀ VỐN ĐỐI VỚI DOANH NGHIỆP KINH DOANH VẬN TẢI HÀNG KHÔNG CÓ VỐN ĐẦU TƯ NƯỚC NGOÀI

Chính phủ vừa ban hành Nghị định số 89/2019/NĐ-CP quy định điều kiện về vốn đối với doanh nghiệp kinh doanh vận tải hàng không có vốn đầu tư nước ngoài.

Theo đó, nhà đầu tư nước ngoài được phép chiếm tối đa 34% vốn điều lệ của doanh nghiệp kinh doanh vận tải hàng không có vốn đầu tư nước ngoài, theo quy định tại Nghị định số 92/2016/NĐ-CP thì

tỷ lệ trên là 30%. Bên cạnh đó, doanh nghiệp kinh doanh vận tải hàng không có vốn đầu tư nước ngoài phải đáp ứng thêm điều kiện: Phải có ít nhất một cá nhân Việt Nam hoặc một pháp nhân Việt Nam giữ phần vốn điều lệ lớn nhất; Trường hợp pháp nhân Việt Nam có vốn đầu tư nước ngoài góp vốn thì phần vốn góp nước ngoài chiếm không quá 49% vốn điều lệ của pháp nhân.

Về mức vốn tối thiểu (bao gồm vốn chủ sở hữu và vốn vay) để thành lập và duy trì doanh nghiệp kinh doanh vận tải hàng không, Nghị định số 89/2019/NĐ-CP quy định như sau: Khai thác đến 10 tàu bay: 300 tỷ đồng Việt Nam; Khai thác từ 11 đến 30 tàu bay: 600 tỷ đồng Việt Nam; Khai thác trên 30 tàu bay: 700 tỷ đồng Việt Nam. Trong khi đó, mức vốn tối thiểu để thành lập và duy trì doanh nghiệp kinh doanh hàng không chung: 100 tỷ đồng Việt Nam.

Nghị định số 89/2019/NĐ-CP có hiệu lực thi hành từ ngày 01/01/2020./.

5 NHÓM MẶT HÀNG NHẬP KHẨU PHỤC VỤ PHÒNG, CHỐNG DỊCH VIRUS CORONA ĐƯỢC MIỄN THUẾ

Chiều ngày 7/2, Bộ trưởng Bộ Tài chính Đinh Tiến Dũng đã ký Quyết định 155/QĐ-BTC ban hành danh mục các mặt hàng được miễn thuế NK phục vụ phòng, chống dịch viêm đường hô hấp cấp do chủng mới của virus corona gây ra. Theo đó, tại phụ lục Quyết định 155/QĐ-BTC, Bộ Tài chính quyết định miễn thuế NK cho 5 nhóm mặt hàng.

Điều 2 của Quyết định, Bộ Tài chính giao Tổng cục trưởng Tổng cục Hải quan chỉ đạo, hướng dẫn các đơn vị hải quan thực hiện thống nhất việc miễn thuế đối với hàng hóa NK để phòng, chống dịch bệnh kịp thời. Tại phụ lục Danh mục các mặt hàng được miễn thuế NK phục vụ phòng chống dịch viêm đường hô hấp cấp do chủng mới của virus corona gây ra, Bộ Tài chính quy định gồm 5 nhóm mặt hàng. Cụ thể các nhóm mặt hàng phục vụ công tác phòng chống dịch virus corona được miễn thuế NK: Khẩu trang y tế, có số lưu hành

do cơ quan y tế có thẩm quyền cấp, mã HS 6307.90.40 và 6307.90.90. Nước rửa tay sát trùng (chế phẩm sát trùng tay dạng gel hoặc dạng lỏng) có số đăng ký lưu hành do Cục Quản lý môi trường Bộ Y tế cấp, mã HS là 3808.94.90. Nguyên liệu để sản xuất khẩu trang y tế gồm: Vải không dệt để sản xuất khẩu trang y tế và màng lọc kháng khuẩn để sản xuất khẩu trang y tế thuộc nhóm 56.03; dây thun để sản xuất khẩu trang y tế có mã HS 5604.10.00, 5606.00.00, 6002.40.00 và 6002.90.00; thanh nẹp mũi để sản xuất khẩu trang y tế (dạng thanh/cuộn) có mã HS 3916.10.20, 3916.20.20, 3916.90.42, 3926.90.92, 3926.90.99, 7217.90.90, 7326.90.99, 7604.10.10, 7604.29.10 và 7616.99.90. Nước sát trùng (chế phẩm diệt khuẩn dạng dung dịch có số đăng ký lưu hành do Cục Quản lý môi trường y tế, Bộ Y tế cấp có mã HS 3808.94.20 và 3808.94.90. Vật tư, thiết bị cần thiết khác gồm: Bộ trang phục phòng chống dịch (gồm: quần, áo, kính, khẩu trang y tế, mũ bảo hộ, găng tay, giày có số lưu hành do cơ quan Y tế có thẩm quyền cấp, mã HS 6210.10.90. Quyết định 155/QĐ-BTC có hiệu lực kể từ ngày 7/2/2020 đến ngày có văn bản công bố hết dịch của cấp có thẩm quyền./.

QUY ĐỊNH MỚI VỀ MỨC VỐN PHÁP ĐỊNH CỦA TỔ CHỨC TÍN DỤNG

Theo Nghị định số 86/2019/NĐ-CP ngày 14/11/2019 của Chính phủ, mức vốn pháp định của tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài như sau:

Ngân hàng thương mại: 3.000 tỷ đồng; Ngân hàng chính sách: 5.000 tỷ đồng; Ngân hàng hợp tác xã: 3.000 tỷ đồng; Chi nhánh ngân hàng nước ngoài: 15 triệu đô la Mỹ (USD); Công ty tài chính: 500 tỷ đồng; Công ty cho thuê tài chính: 150 tỷ đồng; Tổ chức tài chính vi mô: 05 tỷ đồng; Quỹ tín dụng nhân dân hoạt động trên địa bàn một xã, một thị trấn: 0,5 tỷ đồng; Quỹ tín dụng nhân dân hoạt động trên địa bàn một phường; quỹ tín dụng nhân dân hoạt động trên địa bàn liên xã, liên xã phường, liên phường: 01 tỷ đồng. Nghị định số 86/2019/NĐ-CP quy định, tổ chức tín dụng (trừ quỹ tín dụng nhân dân), chi nhánh ngân hàng nước ngoài được cấp giấy phép thành lập và hoạt động trước ngày Nghị định này có hiệu lực thi hành phải bảo đảm có số vốn điều lệ thực góp hoặc được cấp tối thiểu bằng mức vốn pháp định theo quy định tại Nghị định số 86/2019/NĐ-CP.

Quỹ tín dụng nhân dân được cấp giấy phép thành lập và hoạt động trước ngày Nghị định số 86/2019/NĐ-CP có hiệu lực thi hành phải có biện pháp bảo đảm vốn điều lệ, giá trị thực của vốn điều lệ tối thiểu bằng mức vốn pháp định quy định trên, chậm nhất vào ngày 30 tháng 6 năm 2021. Kể từ ngày 15/01/2020, trường hợp có văn bản quyết định thay đổi về địa giới hành chính, phân loại đơn vị hành chính của cơ quan nhà nước có thẩm quyền, trong thời hạn tối đa 24 tháng kể từ ngày văn bản quyết định thay đổi về địa giới hành chính, phân loại đơn vị hành chính có hiệu lực thi hành, quỹ tín dụng nhân dân phải có biện pháp bảo đảm có vốn điều lệ, giá trị thực của vốn điều lệ tối thiểu bằng mức vốn pháp định theo quy định trên.

Nghị định số 86/2019/NĐ-CP có hiệu lực từ ngày 15/01/2020./.

TĂNG MỨC PHẠT ĐỐI VỚI CÁC HÀNH VI VI PHẠM TRONG LĨNH VỰC VỀ ĐẤT ĐAI

Đây là nội dung nổi bật quy định tại Nghị định số 91/2019/NĐ-CP của Chính phủ về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực đất đai.

Nghị định số 91/2019/NĐ-CP tăng hàng loạt mức phạt đối với các hành vi vi phạm trong lĩnh vực này, cụ thể: Phạt đến 500 triệu đồng với cá nhân và 1 tỷ đồng với tổ chức nếu lấn, chiếm đất chưa sử dụng, đất nông nghiệp, đất phi nông nghiệp (tăng 100 lần so với mức phạt trước đây). Phạt đến 500 triệu đồng với cá nhân và 1 tỷ đồng với tổ chức nếu tự ý chuyển từ đất trồng lúa sang đất ở (tăng 10 lần mức phạt so với trước đây). Phạt đến 20 triệu đồng với cá nhân và 40 triệu đồng với tổ chức nếu chuyển nhượng quyền sử dụng đất mà không có Sổ đỏ (tăng 4 lần mức phạt so với trước đây). Phạt đến 5 triệu đồng với cá nhân và 10 triệu đồng với tổ chức nếu không sang tên Sổ đỏ khi chuyển nhượng quyền sử dụng đất (tăng 2 lần mức phạt so với trước đây). Phạt đến 10 triệu đồng với cá nhân và 20 triệu đồng với tổ chức nếu bỏ hoang đất mà không thuộc trường hợp bất khả kháng (mức phạt này trước đây chưa quy định).

Đồng thời, Nghị định số 91/2019/NĐ-CP bổ sung

quy định mới, xử phạt với trường hợp tổ chức thực hiện dự án kinh doanh bất động sản không nộp hồ sơ làm thủ tục cấp Sổ đỏ cho người mua, thuê mua nhà, công trình xây dựng, người nhận chuyển quyền sử dụng đất hoặc không cung cấp, cung cấp không đầy đủ giấy tờ cho người mua. Mức phạt tiền với trường hợp trên căn cứ vào thời gian và phạm vi căn hộ công trình xây dựng vi phạm.

Nghị định số 91/2019/NĐ-CP có hiệu lực từ ngày 05/01/2020 và thay thế Nghị định số 102/2014/NĐ-CP./.

BỔ SUNG DANH MỤC CHI TIẾT THEO MÃ SỐ HS CỦA HÀNG HÓA XUẤT NHẬP KHẨU

Ngày 16/12/2019, Bộ Công Thương đã ban hành Thông tư số 41/2019/TT-BCT bổ sung Danh mục chi tiết theo mã số HS của hàng hóa xuất khẩu, nhập khẩu quy định tại một số Thông tư của Bộ Công Thương. Thông tư có hiệu lực thi hành từ ngày 29/01/2020.

Theo đó, Thông tư bổ sung các Danh mục chi tiết theo mã số HS của hàng hóa xuất khẩu, nhập khẩu hiện đang được quy

định tại một số Thông tư của Bộ Công Thương, cụ thể: Một là, Danh mục chi tiết theo mã HS đối với thóc, gạo xuất khẩu. Hai là, Danh mục chi tiết theo mã HS đối với tinh dầu xá xị tạm nhập, tái xuất. Ba là, Danh mục chi tiết theo mã HS đối với kim cương thô. Bốn là, Danh mục chi tiết theo mã HS đối với xăng, dầu. Năm là, Danh mục chi tiết theo mã HS đối với khoáng sản xuất khẩu. Sáu là, Danh mục chi tiết theo mã HS đối với nguyên liệu thuốc lá, giấy cuộn điều thuốc lá. Bảy là, Danh mục chi tiết theo mã HS đối với máy móc, thiết bị chuyên ngành thuốc lá. Tám là, Danh mục chi tiết theo mã HS đối với than xuất khẩu. Thông tư số 41/2019/TT-BCT ban hành kỳ vọng sẽ tạo thuận lợi cho cơ quan Hải quan và các tổ chức, cá nhân có liên quan đến hoạt động xuất nhập khẩu thực hiện dễ dàng, thuận tiện hơn khi áp dụng chính sách mặt hàng và áp mã hàng hóa xuất nhập khẩu; Tạo thống nhất giữa doanh nghiệp và Hải quan trong việc xác định mặt hàng và áp mã thuế đối với hàng hóa thuộc diện quản lý của Bộ Công Thương, góp phần giúp thông quan hàng hóa nhanh chóng./.

QUY ĐỊNH MỚI VỀ HỖ TRỢ LÃI SUẤT VAY VỐN GIẢM TỶ SỐ TỶ SỐ TRONG NÔNG NGHIỆP

Bộ Tài chính vừa ban hành Thông tư số 82/2019/TT-BTC sửa đổi một số điều của Thông tư số 89/2014/TT-BTC hướng dẫn hỗ trợ lãi suất vay vốn và cấp bù chênh lệch lãi suất do thực hiện chính sách hỗ trợ nhằm giảm tổn thất trong nông nghiệp.

Theo Thông tư, một nội dung về điều kiện được ngân sách nhà nước hỗ trợ lãi suất vay vốn và cấp bù chênh lệch lãi suất được sửa đổi như sau: “Các khoản vay trả nợ đúng hạn tại thời điểm hỗ trợ lãi suất và cấp bù chênh lệch lãi suất; không thực hiện hỗ trợ lãi suất và cấp bù chênh lệch lãi suất đối với các khoản vay quá hạn tính từ thời điểm quá hạn. Các khoản cho vay bị quá hạn một phần dư nợ gốc thì khách hàng không được hỗ trợ lãi suất, cấp bù chênh lệch lãi suất đối với phần dư nợ gốc bị quá hạn kể từ thời điểm phát sinh nợ quá hạn. Phần dư nợ gốc không bị quá hạn theo quy định thì tiếp tục được hưởng hỗ trợ lãi suất, cấp bù chênh lệch lãi suất theo Quyết định số

68/2013/QĐ-TTg”. Trước đây, Thông tư số 84 chỉ quy định: Các khoản vay trả nợ trong hạn tại thời điểm hỗ trợ lãi suất và cấp bù chênh lệch lãi suất; không thực hiện hỗ trợ lãi suất và cấp bù chênh lệch lãi suất đối với các khoản vay (gốc và lãi) quá hạn tính từ thời điểm quá hạn. Thông tư mới này cũng sửa đổi tiết a điểm 4.1 khoản 4 Điều 5 Thông tư số 89/2014/TT-BTC như sau: Số tiền lãi được hỗ trợ cho một khoản vay được tính theo phương pháp tích số giữa mức lãi suất hỗ trợ với dư nợ cho vay và thời gian vay vốn được hỗ trợ lãi suất. Trước đây thời gian này được tính theo tháng, thì nay tính theo năm. Thông tư số 82 có hiệu lực thi hành kể từ ngày 30/12/2019./.

Nguồn: Khoa học phổ thông, Tạp chí KH&CN, Tạp chí Hoạt động khoa học, Tạp chí Tài chính, NASATI...
Tòa soạn Tạp chí (Tổng hợp)